

Sygn. akt I ACz 677/13

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie I Wydział Cywilny w składzie następującym

Przewodniczący:	SSA Anna Pełc
------------------------	----------------------

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2013 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z powództwa **S. D. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo - Usługowe (...) w D.**

przeciwko **(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P.**

o zapłatę

na skutek zażalenia **pozwanego**

na postanowienie Sądu Okręgowego Sądu Gospodarczego w Rzeszowie

z dnia 24 czerwca 2013 r., sygn. akt VI GC 226/12

p o s t a n a w i a :

o d d a l i ć zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 czerwca 2013 r., sygn. akt VI GC 226/12, Sąd Okręgowy Sąd Gospodarczy w Rzeszowie oddalił wniosek pozwanego o zwolnienie od opłaty sądowej od zażalenia. W uzasadnieniu podniósł, że pozwany nie wykazał przesłanek z art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) uzasadniających zwolnienie go z obowiązku uiszczenia opłaty od zażalenia. U podstaw takiego wniosku leżało zdaniem Sądu I instancji to, że pozwany wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej od zażalenia uzasadnił w sposób bardzo lakoniczny, nie oferując Sądowi żadnych dowodów na okoliczność swojej aktualnej sytuacji finansowo-majątkowej, oraz to, że przejściowe trudności materialne strony nie stanowią co do zasady podstawy wydania przez sąd postanowienia o zwolnieniu jej od kosztów sądowych.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył pozwany i wniósł o jego uchylenie w całości i nie obciążanie go kosztami zastępstwa procesowego w przypadku negatywnego rozpoznania zażalenia na zasadzie art. 102 k.p.c. Na uzasadnienie swego stanowiska podał, iż przyznanie bądź odmowa przyznania prawa pomocy winna wynikać jego zdaniem z oceny dwóch elementów: kosztów, jakie musi ponieść strona na poczet prowadzonego postępowania, oraz aktualnej kondycji finansowej strony. Badanie sądu powinno opierać się przy tym wyłącznie na materiale dowodowym zebrany w toku postępowania. Ocena w tym zakresie jest swobodna, nie może jednak być dowolna, zaś sąd powinien kierować się przede wszystkim celem instytucji, jaką jest prawo pomocy, mając jednocześnie na uwadze zasadę prawa dostępu strony do sądu. Na koniec wskazał, że przyznanie prawa pomocy stanowi instytucję wyjątkową, może być stosowane wówczas, gdy strona pozwana nie ma żadnych możliwości poniesienia koniecznych kosztów związanych z wniesieniem sprawy do sądu, a jej sytuacja finansowa jest tego rodzaju, że poniesienie koniecznych kosztów spowodowałoby utratę

jej i tak niskiej płynności finansowej. Dlatego, zdaniem pozwanego, należy stwierdzić, że konieczność wniesienia przez stronę pozwaną w niniejszej sprawie opłaty może stanowić dla niej barierę w dochodzeniu swoich praw przed sądem.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne.

Sąd Apelacyjny podziela w pełni stanowisko Sądu Okręgowego, iż pozwany w złożonym przezeń wniosku nie wykazał, iż nie posiada dostatecznych środków na uiszczenie opłaty sądowej od zażalenia.

W literaturze przedmiotu wskazuje się, że zwolnienie od kosztów sądowych osoby prawnej obwarowane powinno być większymi rygorami niż zwolnienie osoby fizycznej. W celu uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych osoby prawne i jednostki niebędące osobami prawnymi muszą w związku z tym udowodnić, że nie mają dostatecznych środków na ich uiszczenie. Nie wystarczy zatem złożenie przez organ takiej osoby lub jednostki organizacyjnej odpowiedniego oświadczenia o braku takich środków, konieczne jest udowodnienie tej okoliczności. Artykuł 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakłada na stronę będącą osobą prawną obowiązek udowodnienia, że nie posiada dostatecznych środków na pokrycie kosztów sądowych. Wymogu tego nie spełnia powołanie się na okoliczności faktyczne bez ich poparcia dokumentacją, ani tym bardziej złożenie oświadczenia o możliwościach majątkowych strony. Skoro ustawodawca uzależnia przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych od wykazania braku dostatecznych środków, wnioskodawca winien przedłożyć taką dokumentację, na podstawie której sąd orzekający będzie mógł dokonać ustaleń co do stanu majątkowego wnioskodawcy i oceny podnoszonych przez niego twierdzeń. Wspomniany przepis nie wskazuje, w jaki sposób ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych osoba prawna powinna wykazać, że nie ma dostatecznych środków na uiszczenie tych kosztów. Należy przyjąć, że może tego dokonać przedstawiając jakiegokolwiek dokumenty, które pozwalają określić jej sytuację majątkową, np. bilans roczny, sprawozdanie finansowe, wyciągi z kont bankowych, raporty kasowe, deklaracje podatkowe, umowy kredytowe i pisma banku oceniające zdolność kredytową, dokumenty stwierdzające obciążenie nieruchomości hipoteką a nieruchomości zastawem, dokumenty stwierdzające wysokość zobowiązań itp. (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 listopada 2007 r., V CZ 106/07, LEX nr 623859). W innym judykacie Sąd Najwyższy zaś przyjął, iż niedołączenie do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych osoby prawnej dowodów obrazujących jej sytuację majątkową uzasadnia ocenę, że nie został wykazany brak dostatecznych środków na pokrycie kosztów sądowych (postanowienie z dnia 5 marca 2009 r., III CZ 9/2009, LexPolonica nr 3113199). To zaś powinno skutkować, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy, oddaleniem takiego wniosku.

W przedmiotowej sprawie pozwany składając omawiany wniosek o zwolnienie go od opłaty sądowej od zażalenia poprzestał jedynie na jednozdaniowym stwierdzeniu, iż w związku z jego złą sytuacją majątkową nie jest w stanie bez uszczerbku dla działalności ponieść kosztów sądowych. Nie zaoferował przy tym sądowi żadnych dowodów na tę okoliczność. Nie uczynił tego także w postępowaniu zażaleniowym, poprzestając na gołosłownych twierdzeniach. Jak już wyżej wskazano, stosownie do treści art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie wystarczy samo lakoniczne oświadczenie strony, że nie jest ona w stanie ponieść kosztów sądowych, lecz okoliczność ta ma być przez tę stronę wykazana. Oświadczenie to winno być poparte stosownymi dowodami. Dowodów takich, świadczących o tym, że skarżący nie ma i nie miał możliwości zgromadzenia i zabezpieczenia środków finansowych potrzebnych na uiszczenie opłaty od zażalenia, w ocenie Sądu Apelacyjnego pozwany nie przedstawił, co implikuje wniosek, iż nie wykazał on, że nie ma dostatecznych środków na uiszczenie opłaty sądowej od zażalenia, a tym samym nie spełniona została przesłanka z art. 103 ww. ustawy, jak trafnie przyjął Sąd Okręgowy.

W tym stanie rzeczy zarzuty skarżącego okazały się bezpodstawne, a zażalenie jako bezzasadne Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił.